

СПРАВКА

**ЗА ОТРАЗЯВАНЕ НА ПОСТЪПИЛИТЕ ПРЕДЛОЖЕНИЯ И СТАНОВИЩА ОТ ОБЩЕСТВЕНИТЕ КОНСУЛТАЦИИ
ПО ПРОЕКТ НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ГРАЖДАНСКИЯ ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС**

№	Организация/ потребител /вкл. начина на получаване на предложението/	Предложения и становища	Приети/ неприети	Мотиви
1.	<p>Камера на частните съдебни изпълнители (чрез Портал за обществени консултации)</p>	<p>Приветстваме предвиденото в законопроекта изменение на ал. 2 на чл. 611 ГПК, което урежда при връчване в чужбина на извънсъдебни книжа предаващ/ изпращащ орган по смисъла на чл. 3, пар. 1 от Регламент (ЕС) 2020/1784, наред с районния съд, да бъдат и съдебните изпълнители. Подобно допълнение обаче законопроекът на ЗИД на ГПК не предвижда за ал. 1 и ал. 3 на чл. 611 ГПК, като е запазена и досега действащата правна уредба, предаващ орган за съдебни книжа да бъде само съдът, пред който делото е висящо, респ. получаващ орган по смисъла на чл. 3, ал. 2 от Регламент (ЕС) 2020/1784 да бъде единствено и само районния съд, в чийто район трябва да се извърши връчването. Считаме, че с оглед ускоряване на производствата с международен елемент следва да се уреди изрично и възможността съдебните изпълнители да бъдат както изпращащ, така и получаващ орган по смисъла на чл. 3, пар. 1 и 2 от Регламента за всички видове книжа. В тази връзка предлагаме в ал. 1 на чл. 611 ГПК след думите „съдът“ да се добави „както и съдебен изпълнител от същия район“, а в предвиденото в законопроекта ново второ изречение на същата алинея след думите „районния съд“ да се добави „или съдебен изпълнител“. Съответно в ал. 44 думите „чрез служител на съда“ се заменят с „чрез свой служител“.</p> <p>Уреждането на възможността съдебните изпълнители да бъдат не само предаващ, но и</p>	Неприети.	<p>Разпоредбата на чл. 18, ал. 5 от ЗЧСИ предвижда, че частният съдебен изпълнител може да връчва всякакви покани, съобщения и отговори във връзка с гражданскоправни отношения, а по разпореждане на съда – съобщения и призовки по граждански дела. Да се допусне частен съдебен изпълнител да е приемащ или изпращащ орган за съдебни книжа, означава да му се предоставят правомощия на съда като орган, който разпорежда връчването на територията на България по правилата на ГПК.</p>

получаващ орган по смисъла на Регламента е в съответствие с предвидената в съображение 3 от преамбюла цел относно подобряване на ефективността и бързината на съдебните процедури по връчване на съдебни и извънсъдебни документи в Съюза. Предлаганото изменение също така е в съответствие с европейското право и практика, като промяната би имала много силен ефект специално за изпълнителните производства, тъй като ЧСИ в Европа имат ефективен контакт помежду си и биха могли директно да изпращат един на друг книжа за връчване. Това се случва понастоящем в редица европейски страни, но България все още не е между тях.

Подобно изменение е в съответствие с вътрешното ни законодателство- чл. 18, ал. 5 ЗЧСИ и чл. 42 ГПК, които уреждат възможността частните съдебни изпълните да връчват не само призовки и съобщения по граждански дела, но и всякакви документи, произтичащи от граждански отношения. Същото отчита и обстоятелството, че връчването на извънсъдебни книжа не е типичната дейност за българските съдилища, като връчването на извънсъдебните документи в страната напоследък се осъществява предимно от частните съдебни изпълнители. Все по чести са и случаите, в които съдилищата възлагат на ЧСИ връчването и на съдебните книжа. Това се дължи на едно от преимуществата на системата на частните съдебни изпълнители в Европа, че в техните кантори са обособени специални звена за връчване на призовки и книжа, в които работят обучени специалисти, спрямо които са налице завишени изисквания и контрол, вкл. и чрез използване на електронни технологии. Всичко това позволява по-голяма бързина и качество на връчванията не само на книжата по изпълнителните дела, но и на множество частни и официални документи. В заключение, като още веднъж изразяваме нашата подкрепа за измененията и

		допълненията в ГПК, се надяваме предложенията ни да бъдат взети предвид, като основни правни норми, гарантиращи ефективността и бързината на съдебните производства чрез опростяването и рационализирането на трансграничното връчване на съдебни и извънсъдебни документи в рамките на ЕС.		
2.	Милен Василев (чрез електронна поща)	<p>1. По промените в глава 56, раздел I относно Регламент /ЕС/ 2020/1784</p> <p>Регламентът за връчването /и сегашния и предишните/ е най-често прилаганият от българските съдилища регламент на ЕС в сферата на съдебното сътрудничество по граждански дела. Годишно по този ред се извършват стотици хиляди връчвания – инициирани от български съдилища за връчване в чужбина, както и инициирани от чуждестранни съдилища за връчване в България. Връчването е двигателят на всяко съдебно производство, без което то не може да се развие и приключи и от което в голяма степен зависи бързината и ефективността на съдопроизводството. Това с особена сила важи за гражданските дела, които съставляват над 60 % от всички дела в страната, в които освен, че размяната на книжа е изключително интензивна, но и огромна част от процесуалните действия се извършват в закрити заседания /напр. всички заповедни производства, съставляващи около 1/3 от всички дела в страната/. Годишно в българската съдебна система се извършват десетки милиони връчвания /физически и електронни/, а поради огромното ѝ значение процедурата по връчване е детайлно уредена във всеки от процесуалните кодекси. Поради това не е случаен фактът, че в рамките на ЕС сериозно внимание се отделя на трансграничното връчване по граждански дела, като то е постоянен обект на внимание, а новият Регламент /ЕС/ 2020/1784 е третата поредна стъпка към усъвършенстване на процедурите по връчване, след предходните</p>		1. Изложението съдържа принципни бележки.

Регламент /ЕО/ № 1384/2000 и Регламент (ЕО) № 1393/2007. Дебело следва да се подчертае, че доколкото всички регламенти на ЕС имат пряка приложимост във всички държави членки, националната правна уредба може и следва да се ограничи само до тези въпроси, за които в регламентите се съдържа изрична делегация. Националната правна уредба не трябва да повтаря тази в регламентите, а още по-малко да се отклонява от тях – последното ще доведе до последиците в чл. 15, ал. 2 ЗНА. По тази причина в българския ГПК следва да има уредба само на тези национални мерки, които регламентите предвиждат, че следва да бъдат предприети от държавите членки в тяхно изпълнение.

1.1. По § 2 относно чл. 608 ГПК

Разпоредбата е посветена на връчването от служители на дипломатически или консулски представителства на чужди държави, като проектът предлага единствено замяна на препратка към съответната разпоредба от новия Регламент (ЕС) 2020/1784 – чл. 17, параграф 1. Струва ми се обаче, че както досегашната, така и предложената редакция на чл. 608 ГПК не изчерпват всички национални мерки, които следва да се приемат в изпълнение на чл. 17 от Регламент (ЕС) 2020/1784. Разпоредбата е посветена единствено на инициирано от чуждестранен съд или орган връчване на адресат **в България** чрез дипломатическо или консулско представителство в страната, като в съответствие с възможността по чл. 17, ал. 2 от регламента е предвидено, че това е допустимо само, когато адресатът е гражданин на държавата членка, в която е издаден документът.

Липсва уредба на връчването по този ред /на регламента/ в обратната посока – от български съд за адресат в чужбина. Подобна уредба е нужна, тъй като българският закон регламентира правомощията на българските съдилища и други

Неприети.

1.1. Предложените изменения създават нови правила, които допускат възлагане на правомощия от компетентността на съда на български дипломатически или консулски представителства. Измененията са съществени, което налага предварителна оценка на въздействието им и провеждане на обществени консултации и съгласуване с правоприлагащите органи, преди изготвяне на нормативния акт. Допълнителен аргумент е, че само четири държави членки на Европейския съюз не са направили възражение по чл. 17, параграф 2 от Регламент (ЕС) 2020/1784.

органи и може да ограничи или да детайлизира тези правомощия в рамките на коментирания регламент. Действително, обща уредба на инициирано връчване от български съд чрез български дипломатически или консулски представителства се съдържа в чл. 32 КМЧП. Тази обща уредба обаче е неподходяща за връчване по чл. 17 от Регламент (ЕС) 2020/1784, тъй като в противоречие с регламента: 1) ограничава възможността на българските съдилища да се обръщат към българските представителства в чужбина само чрез Министерство на правосъдието по ред, определен от министъра на правосъдието /друг е въпросът, че до момента такъв ред не е регламентиран – повече от 18 години след приемане на КМЧП/; и 2) ограничава връчването само спрямо български граждани.

Специално следва да се посочи, че регламентът дава възможност по този ред да се връчи и на лица, които не са граждани на изпращащата държава /не са български граждани/, освен ако държавата членка по мястото на връчване го е забранила изрично и е уведомила Европейската комисия за това – чл. 17, ал. 2 от регламента. Следователно, за разлика от чл. 32, ал. 2 КМЧП при връчване по чл. 17 от регламента е важно не дали България е забранила на своите представителства да връчват на небългарски граждани, а дали държавата по мястото на връчване е забранила това. Ако забрана по чл. 17, ал. 2 от регламента не е установена от съответната държава, то уреденото в чл. 17 от регламента право на връчване от български представителства спрямо небългарски граждани има предимство пред забраната по чл. 32, ал. 2 КМЧП, тъй като регламентът има предимство пред българското законодателство. По тази причина уредбата по чл. 32 КМЧП е неподходяща като национална мярка по приложение на чл. 17 от регламента, а в ГПК следва да има специална

уредба, съобразена с регламента. Такава уредба е нужна и поради това, че в глава 6 от ГПК и по-специално в чл. 42, в който са уредени компетентните връчители, не са упоменати българските дипломатически или консулски представителства.

За сравнение ще посоча, че в редица държави членки на ЕС има подобна уредба на коментираната хипотеза. Такава например се съдържа в § 1067, ал. 1 от ГПК на Германия /Zivilprozessordnung/, гласяща: „Връчване по чл. 17 от Регламент (ЕС) 2020/1784 чрез компетентното германско представителство в чужбина трябва да се извърши само в обосновани изключителни случаи. Връчване по изр. 1 на адресат, който не е германски гражданин, е допустимо само, ако държавата членка, в която трябва да се извърши връчването, не е изключила това чрез декларация по чл. 33, ал. 1, изр. 1 от Регламент (ЕС) 2020/1784.“

Ето защо считам за уместно в чл. 608 ГПК да се създаде нова ал. 2 със следното съдържание:

(2) Връчване чрез българско дипломатическо или консулско представителство на адресат, който не е български гражданин, може да се извърши само, ако държавата членка, в която трябва да се извърши връчването, не е изключила това чрез декларация по чл. 33, параграф 1, изр. 1 от Регламент (ЕС) 2020/1784. Разпоредбите на чл. 32 от Кодекса на международното частно право не се прилагат.

1.2. По § 3 относно чл. 609 ГПК

Разпоредбата е посветена на връчване по пощата в друга държава членка, иницирано от български съд или орган. Проектът предвижда незначителна редакционна промяна в ал. 1, която да придобие следния вид: „Връчването чрез пощенски услуги по

Неприети.

1.2. Целта на разпоредбата на чл. 609 ГПК е да внесе уточнение относно начина на удостоверяване на връчването чрез пощенски услуги. Удостоверяването на получаването е факт с правни последици по отношение на възможността за упражняване на процесуалните права.

	<p>чл. 18 от Регламент (ЕС) 2020/1784 се удостоверява с обратна разписка или по равностоеен начин“.</p> <p>Считам, че както досегашната редакция на ал. 1, така и предложената, са излишни, тъй като недопустимо и буквално повтарят записаното в съответния регламент /стар и нов/. Така в чл. 18 от новия регламент е записано: <i>Връчването на съдебни документи може да се извърши пряко чрез пощенски услуги на лица, които се намират в друга държава членка, посредством препоръчано писмо с обратна разписка или по равностоеен начин.</i> В чл. 609, ал. 1 ГПК не се казва нищо ново и различно. Ето защо вместо да се замества от нов текст, по-уместно би било цялата ал. 1 да бъде отменена.</p>		
	<p>1.3. Относно необходимостта от отмяна на чл. 610 ГПК</p> <p>Разпоредбата на чл. 610 ГПК е едно от най-големите недоразумения в кодекса. Тя е озаглавена „<i>Връчване по пощата в Република България</i>“ и гласи: <i>„Документът, подлежащ на връчване в Република България, трябва да е съставен или придружен от превод на български или на език, който адресатът разбира“.</i></p> <p>По-малкият проблем с разпоредбата е разминаването между заглавието и съдържанието – заглавието е относимо към връчването по пощата, а съдържанието е насочено към всяко връчване в РБ чрез всеки способ, а не само по пощата. Още по-нелепо е, ако съдържанието се тълкува в синхрон със заглавието /т.е. да се отнася само до връчването по пощата/, тъй като какво има в един пощенски плик или пратка и на какъв език е написано знаят само изпращачът и получателят и никой друг, вкл. и пощенският оператор. По-специално, български съдилища или органи и да искат не могат да проверят спазено ли е езиковото изискване на чл. 610, а самото връчване на тази пратка не ги</p>	<p>Приети.</p>	<p>1.3. Разпоредбата на чл. 610 ГПК се отменя.</p>

интересува по никакъв начин, тъй като не касае българско производство. Същевременно, това наше изискване е ирелевантно за чуждестранния съд – изпращач, който преценява редовността на връчването според собственото си процесуално право и регламента, а не според българското право, което е и неизвестно за чуждестранния съд, тъй както за българския съд е непознато правото на друга държава. Следователно, разпоредбата е пример за практически неприложима норма без никакви правни последици.

По-същественото е обаче, че разпоредбата директно противоречи както на стария, така и на новия регламенти за връчването, които почти идентично уреждат т.нар. езикови изисквания при връчването. Тези езикови изисквания са в две насоки: 1) спрямо самото искане за връчване, и 2) спрямо връчваните документи, приложени към искането. Спрямо искането за връчване са уредени езикови изисквания при общия ред за връчване – чрез предаващи и получаващи органи по чл. 3 от Регламент (ЕС) 2020/1784, в който случай искането следва да е изготвено при използване на формуляр А към регламента. **Съобразно чл. 8 от регламента този формуляр следва да е попълнен на официалния език на държавата членка адресат, или ако в тази държава членка има няколко официални езика – на официалния език или на един от официалните езици на мястото, където трябва да се извърши връчването, или на друг език, който тази държава членка е посочила, че ще приеме, който друг език може да бъде и всеки официален език на ЕС, различен от собствения ѝ.**

Що се отнася до връчваните документи, приложени към искането, то следва дебело да се подчертае, **че нито стария, нито новият регламент предвиждат езикови изисквания, които императивно да се съблюдават от предаващия орган.** На връчване подлежат всички приложени към искането документи, независимо на какъв език са написани. И

двата регламента обаче отдават значение на езика на документите, но в друга насока – като уреждат **субективното право на адресата да откаже да приеме връчван документ**, който не е съставен или придружен от превод на: **а) език**, на който адресатът разбира, или **б) официалния език** на държавата членка адресат, или, при наличие на няколко официални езика в тази държава членка, официалния език или един от официалните езици на мястото, където трябва да се осъществи връчването /чл. 12, пар. 1 от Регламент (ЕС) 2020/1784/. В този случай адресатът **може да откаже** да приеме документ или в момента на самото връчване, или в срок **до 2 седмици** от момента на връчването чрез писмена декларация за отказ от приемане в свободен текст или във формата на формуляр Л от приложение I от регламента /чл. 12, пар. 3/.

Предвидено е, че за възможността за отказ на адресата следва предварително да бъде уведомен от предаващия орган заявителят, който поема разходите за превод /чл. 9/, а и адресатът от получаващия орган чрез прилагане на формуляр Л към подлежащия на връчване документ /чл. 12, пар. 2/. Този ред съответно се прилага и за другите начини на връчване, вкл. и за връчване по пощата, в който случай отказът се заявява пред органа, инициирал връчването – чл. 12, пар. 6 и 7.

От горното е видно, че и старият и новият регламент уреждат по различен начин и с други последици езиковите изисквания към документ, подлежащ на връчване в България, от този, който е уреден в чл. 610 ГПК. Същевременно, този въпрос се урежда пряко в самия регламент, поради което липсва основание за национална уредба, още по-малко – за отклоняваща се от регламента.

Национална правна уредба относно езиковите изисквания при връчване по този регламент е допустима само в хипотезата на чл. 8, пар. 2 от регламента – ако България позволи искането за

	<p>върчване по формуляр А да бъде попълнено на друг език, различен от българския, в който случай в ГПК следва да се уреди кой е този друг език. Подобна уредба се съдържа в § 1070 от ГПК на Германия, в който за допустими са обявени немския и английския езици.</p> <p>Ето защо чл. 610 в този вид пряко противоречи на регламента, поради което следва да бъде отменен. Впрочем, проектът предвижда промяна на аналогичната разпоредба на чл. 618, относима към регламента за доказателствата, но нелогично не предвижда отмяна на чл. 610, с което допуска вътрешно противоречие.</p>		
	<p>1.4. По § 4 относно чл. 611</p> <p>Нямам забележки по предложенията в проекта, но считам, че чл. 611 следва да се допълни и в друга насока. Българската уредба на националните мерки за прилагане на регламента за върчването страда от съществена непълнота, доколкото регламентът изисква да бъде определен и централен орган по чл. 5 от Регламент (ЕС) 2020/1784, а не само получаващите и предаващите органи. Определянето на централния орган следва да стане именно в тези специални правила на ГПК, където е систематичното място. Подобна уредба на централния орган има в § 1069, ал. 3 и 4 от ГПК на Германия, като за федералната държава това е Федералната служба за правосъдие, а в провинциите се определят от провинциалните правителства. Очевидно, че за България това следва да е Министерство на правосъдието.</p> <p>Ето защо предлагам заглавието на чл. 611 да се промени на „Компетентни органи по чл. 3, параграф 1 и чл. 3, параграф 2 и чл. 4 от Регламент (ЕС) 2020/1784“, като се създаде нова ал. 5: (5) Централен орган в Република България е Министерството на правосъдието.</p>	Неприети.	<p>Централният орган по чл. 5 от Регламент (ЕС) 2020/1784 на държавите членки няма правомощия да опосредства върчването между компетентния изпращащ орган от една държава членка и компетентния получаващ орган от друга държава членка. Получаването на документи съгласно регламента става директно - при получаване на документ, получаващият орган автоматично изпраща на предаващия орган обратна разписка във възможно най-кратък срок чрез децентрализираната информационна система. Предвид ограничените правомощия на централния орган да предоставя информация и да решава проблеми, определянето му чрез изрична разпоредба в ГПК не е необходимо.</p> <p>Определеният от Република България централен орган е част от информацията, предоставена на Европейската комисия съгласно чл. 31 от Регламент (ЕС) 2020/1784, и публикувана на страницата на Европейския портал за електронно правосъдие. Тя е свободно достъпна както за съдебните органи, така и за гражданите и е преведена на всички езици на Европейския съюз. Поради това не се налага в ГПК да бъде създадена изрична разпоредба във връзка с централния орган.</p>

1.5. По § 6 относно чл. 613 ГПК

Разпоредбата на чл. 613 е посветена на прякото връчване по чл. 20 от новия регламент /чл. 15 от стария/. В тези части и двата регламента идентично предвиждат, че всяко заинтересовано от конкретно съдебно производство лице може да извърши връчването на съдебни документи пряко посредством съдебни служители, длъжностни лица или други компетентни лица от държавата членка, в която следва да се извърши връчването, при условие че такова пряко връчване се допуска от правото на тази държава членка. **Иначе казано – страна в чуждестранно производство директно да поиска от български връчител да извърши връчване на адресат в България /а не страната сама и лично да връчи/.** Регламентите дават право на такова пряко връчване, ако това се допуска в държавата по мястото на връчване. В България този вид връчване е забранен в чл. 613 ГПК – и по стария и по новия регламент, като предложената в проекта промяна е само редакционна, чрез замяна на препращането към чл. 20 от новия регламент.

Считам обаче, че това следва да се промени, доколкото българското право и в момента урежда възможности за връчване на документи по инициатива на заинтересованата страна чрез пряко възлагане на частен съдебен изпълнител. Това за съдебни документи е уредено в чл. 42, ал. 2 ГПК, според която: *„По искане на страната съдът може да разпреди съобщенията да се връчват от частен съдебен изпълнител. Разноските на частния съдебен изпълнител са за сметка на страната“.* Както на връчване на съдебни, така и на извънсъдебни документи е посветена разпоредбата на чл. 18, ал. 5 от ЗЧСИ, гласяща: *„Частният съдебен изпълнител може да връчва всякакви покани, съобщения и отговори във връзка с гражданскоправни отношения, а по разпореждане на съда – съобщения и призовки по граждански дела“.* След като при тези условия всеки български и чуждестранен гражданин

Неприети.

1.5. Съгласно чл. 20 от регламента прякото връчване е приложимо при условие, че такова пряко връчване се допуска от правото на тази държава членка, в която следва да се извърши връчването. Българското право изисква връчването чрез частен съдебен изпълнител да е само по разпореждане на съда – чл. 18, ал. 5 от Закона за частните съдебни изпълнители и чл. 42, ал. 2 ГПК. Да се допусне частен съдебен изпълнител да е пряко връчващ орган би било в противоречие с националния правен ред.

	<p>може да се обърне към ЧСИ за връчване на съдебни и извънсъдебни документи, то не виждам логика при същите условия да не се разреши директно връчване по чл. 20 от регламента в България. Така например каква е пречката страна в чуждестранно производство да поиска от чуждия съд да възложи на посочен от нея български ЧСИ на нейни разноси да извърши връчване на съдебни книжа на адресат в България, за което връчване ще са приложими всички защитни разпоредби за адресата, предвидени в Регламент (ЕС) 2020/1784, вкл. правото му на отказ, изрично уредено и при този начин на връчване в чл. 12, пар. 6 и 7. Считам, че след като страните в български производства разполагат с тази възможност, то със същата следва да разполагат и страните в чуждестранните производства. Обръщам внимание, че по реда на регламента се връчват и извънсъдебни книжа /вж. чл. 1/, което също е изцяло в приложното поле на чл. 18, ал. 5 ЗЧСИ. Ето защо предлагам чл. 613 ГПК да придобие следния вид:</p> <p>Пряко връчване</p> <p>Чл. 613. В Република България се допуска връчване по чл. 20, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2020/1784 чрез частен съдебен изпълнител при условията на чл. 18, ал. 5 от Закона за частните съдебни изпълнители.</p>		
	<p>1.6. По § 7 относно чл. 613а ГПК</p> <p>Разпоредбата на чл. 613а е озаглавена „отмяна на решението“ и гласи: „Заинтересованата страна може да подаде до Върховния касационен съд молба за отмяна на решението въз основа на чл. 19.4 от Регламент (ЕО) № 1393/2007. Молбата може да бъде подадена в едногодишен срок от постановяване на решението“. Единствената промяна, която проектът предвижда е замяната на</p>	Неприети.	В член 22, параграф 4 от Регламент (ЕС) 2020/1784 е уредена хипотеза, в която ответникът не е уведомен за образуване на производство поради нередовно връчване на документ и не е могъл да участва в производството. Предвиденото право да се иска възстановяване на срока за обжалване, когато поради независещи от него причини ответникът не е могъл да узнае за решението, е аналогично на правото да се иска отмяна на влязло в сила решение, какъвто институт е познат на ГПК.

препращането към новия регламент – чл. 22, параграф 4 от Регламент (ЕС) 2020/1784.

И спрямо стария и спрямо новия регламент обаче разпоредбата **се отклонява** от последиците, които **самите регламенти** предвиждат в посочената хипотеза. И двата регламента **не предвиждат отмяна** на постановеното съдебно решение, а предвиждат друга последица – **право на възстановяване на срока за оспорване на решението /срока за обжалване, ако е обжалваемо, или на отмяна – ако не е обжалваемо/**. В това отношение чл. 613а ГПК не съответства на чл. 22, пар. 4 от Регламент (ЕС) 2020/1784. Да се урежда право на отмяна в тази хипотеза е и излишно, тъй като на разположение на страната е общата възможност по чл. 303, ал. 1, т. 5 ГПК – да иска отмяна, ако страната вследствие на нарушаване на съответните правила е била лишена от възможност да участва в делото или не е била надлежно представлявана, или когато не е могла да се яви лично или чрез повереник поради особени непредвидени обстоятелства, които не е могла да преодолее. Абсолютно излишно е и възлагането на специална компетентност на ВКС за произнасяне по това искане, а съобразно общата възможност по чл. 64 ГПК това следва да се възложи на съда, който е постановил съответното решение.

Ето защо чл. 613а следва да се приведе в съответствие с чл. 22, пар. 4 от регламента, като придобие следния вид:

„Възстановяване на срок за оспорване

Чл. 613а. Заинтересованата страна може да подаде искане за възстановяване на срока за оспорване на решението въз основа на чл. 22, параграф 4 от Регламент (ЕС) 2020/1784 до съда, който го е постановил. Молбата може да бъде подадена в едногодишен срок от постановяване на решението и се разглежда по реда на чл. 66.“

В същия смисъл, като право да се иска отмяна, е била прилагана разпоредбата на чл. 613а ГПК и при действието на чл. 19, пар. 4 от отменения Регламент (ЕО) № 1393/2007.

Предвид изложените съображения, разпоредбата на чл. 613а ще продължи да урежда право на отмяна на влязло в сила решение, а не възстановяване на срока и при действието на новия Регламент (ЕС) 2020/1784.

	<p>2. По промените в глава 56, раздел II относно Регламент /ЕС/ 2020/1783</p> <p>2.1. По § 9 относно чл. 614 ГПК Проектът предлага редакционни промени, измежду които и замяната на думите „чл. 17“ от стария регламент с „чл. 19“ от новия регламент, относими към директното събиране на доказателства от български съд в чужбина. Пропуснато е обаче да се добави и чл. 20 от новия регламент, в който за пръв път се урежда директното събиране на доказателства чрез видеоконферентна връзка или друга технология за комуникация от разстояние. Директното събиране по чл. 20 е различно от това по чл. 19, което е видно и от това, че регламентът урежда различни формуляри на искане, което трябва да отправи молещият съд – за искане по чл. 19 се попълва формуляр Л от приложение I, а по чл. 20 се попълва формуляр Н. <i>Следователно, касае се за различни процедури по директно събиране на доказателства, което следва да намери отражение в чл. 614 ГПК, като след думите „чл. 19“ се добави „и чл. 20“.</i></p>	<p>Приети.</p>	<p>2.1. Разпоредбата на чл. 614 ГПК е редактирана съобразено предложението.</p>
	<p>2.2. По § 10 относно чл. 615 ГПК Сегашната разпоредба на чл. 615 гласи: „В рамките на приложното поле на Регламент (ЕО) № 1206/2001 на Съвета българският съд или упълномощен негов член може да присъства и да участва при събиране на доказателствата от съда на другата държава членка“. Възможността за участие на представители на молещия съд при събирането на доказателства от замоления съд е уредено в чл. 14 от Регламент /ЕС/ 2020/1783, като то се отнася освен до членове на съдебния състав, но и съдебни служители или вещи лица. Проектът предлага цялостна отмяна на тази разпоредба, но в мотивите не са изложени никакви съображения защо това се налага – посочено е единствено, че се предлага отмяна на чл. 615 и</p>	<p>Приети.</p>	<p>2.2. Възприето е предложението за редакция на чл. 615, направено по т. 2.3.</p>

		<p>толкоз. Впрочем, това е всеобщ недостатък на мотивите на проектите на български нормативни актове, вкл. на тези, изготвени от МП – същите са семпли, лаконични и по правило преразказващи нормативните текстове, а не обясняващи същите.</p> <p>Призовавам вносителя да изложи такива съображения.</p> <p>За сведение, аналогична на чл. 615 ГПК разпоредба се съдържа в § 1073, ал. 1 от ГПК на Германия. Тя е необходима и поради по-долу изложеното предложение в т. 3.4.</p>		
		<p>2.3. По § 11 относно чл. 616 ГПК</p> <p>В чл. 616 се предвижда, че непосредственото събиране на доказателства в друга държава членка се извършва от членове на съда или от упълномощено от съда лице. В проекта се предвижда освен терминологична замяна на думата „непосредствено“ с „директно“, което съответства по-точно на използваната регламента терминология, вкл. официалния български превод, но и съдържателна промяна в ал. 1 в смисъл, че то се извършва „от съда или от определено от съда лице“.</p> <p>В тази връзка прави впечатление различния аршин, който се предлага в проекта спрямо чл. 615 и чл. 616. За чл. 615 се предлага цялостна отмяна, а за чл. 616 се предлага запазване и изменение. Всъщност разпоредбата на чл. 616, ал. 1 повтаря чл. 19, ал. 3 от регламента. Смесване от съществуване има само за чл. 616, ал. 2 ГПК, но не на това систематично място и не само при директното събиране на доказателства, както ще стане ясно по-долу.</p> <p>Дори и да се приеме, че има нужда от чл. 616, ал. 1 ГПК, то ми се струва, че предложената промяна се разминава съдържателно с регламента. Според българския превод на чл. 19, ал. 3 „директното събиране на доказателства се извършва от съдебен служител или от всяко друго лице, например експерт, които са определени в съответствие с</p>	<p>Приети.</p>	<p>2.3. Разпоредбата на чл. 616, ал. 1 ГПК е редактирана съобразно предложението.</p>

правото на държавата членка на молещия съд“. Изразът „съдебен служител“ обаче не е точен превод и не се съдържа в другите езикови версии на регламента, а в тях се говори: 1) в английската версия – за „member of the judicial personnel“, т.е. член на съдебния състав; 2) в немската версия – за Gerichtsangehörigen, т.е. членове на съда; 3) във френската версия – за „membre du personnel judiciaire“, т.е. за член на съдебния състав; 4) в италианската версия – за „magistrato“, т.е. за магистрат /съдия/. Следователно, по-скоро смисълът е, че дейността следва по правило да се извършва от съдия, което съответства и на общоприетото, че дейността по събиране на доказателства е част от съдебния процес, а по изключение – от друго лице. Регламентът обаче не изисква целият съдебен състав да участва в директното събиране на доказателства, а това може да стори и член на този състав.

От друга страна, регламентът допуска и друго лице /което не е магистрат/ да бъде определено да събира доказателствата, ако това е допустимо от правото на държавата на молещия съд. Тази възможност обаче следва да се използва пестеливо и съобразно спецификите и традициите на съответното национално процесуално право. В българския граждански процес е възприет принципът, че доказателствата се събират по правило от съдебния състав, разглеждащ делото /чл. 148 ГПК/, а по изключение – от делегиран съд /чл. 25 ГПК/, от делегиран член на съда /чл. 204, ал. 2 ГПК/, а в една специфична хипотеза и само от вещи лица /чл. 206, ал. 2 ГПК/. Следователно, общото оправомощаване „или от определено от съда лице“ не съответства на принципите на българския граждански процес, а следва да се ограничи само до вещо лице. Впрочем, такова е разрешението и по § 1073, ал. 2 от ГПК на Германия – членове на съда или натоварени вещи лица.

Ето защо считам, че ал. 1 на чл. 616 следва да изглежда така:

	<p><i>„(1) Директно събиране на доказателства в друга държава членка може да се извърши от съда, от делегиран член на съда или от определено от съда вещо лице.“</i></p>		
	<p>2.3. Относно необходимостта от промяна на чл. 616, ал. 2 ГПК Според чл. 616, ал. 2 страните, техни представители и вещи лица могат да участват в това производство, доколкото това е разрешено от българското законодателство. Проектът не предлага промяна, но считам, че такава е наложителна, поради следното: Горното право нелогично е ограничено само до директното събиране на доказателства – видно и от систематичното място в чл. 616. И старият и новият регламент обаче предвиждат подобно право при всяка форма на събиране на доказателства – както по общия ред от замоления съд, така и при директно събиране от молещия съд. Така в чл. 13, ал. 1 от Регламент (ЕС) 2020/1783 се предвижда, че ако е предвидено от правото на държавата членка на молещия съд, страните и, ако има такива, техните представители, имат правото да присъстват при събирането на доказателства от замоления съд. Възможността за участие на вещо лице пък е предвидена в чл. 14, ал. 2 от регламента. И двете разпоредби дават право на подобно участие само, ако е предвидено в правото на молещия съд. Следователно, уредба в ГПК е необходима, за да се предвиди такова право на страните. Тя обаче следва да се отнася до всички начини за събиране на доказателства по регламента, а не само до директното събиране. Ето защо считам, че ал. 2 на чл. 616 следва да се отмени, като правото на участие на посочените лица се уреди в друг член в този раздел, като най-подходящо е това да стане чрез допълнение на чл. 615, още повече, че е понастоящем носи заглавие „право на участие“, който може да придобие</p>	<p>Приети.</p>	<p>2.3. Предложението се възприема чрез съответни редакции на чл. 616 и въвеждане на изрична уредба в чл. 615. В допълнение се предвижда изрично и възможност за присъствие при събиране на доказателствата, каквото изискване се съдържа в член 13, параграф 1 и в член 14, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2020/1783.</p>

	<p>следния вид: Право на участие Чл. 615. (1) В рамките на приложното поле на Регламент (ЕС) 2020/1783 българският съд или делегиран негов член може да присъства и да участва при събиране на доказателствата от съда на другата държава членка. (2) Страните, техни представители и вещи лица могат да участват в това производство в обхвата, разрешен от българското право.</p>		
	<p>2.5. По § 12 относно чл. 617 ГПК По аналогични на изложените по-горе съображения в т. 1.4 относно чл. 611 следва да се уреди в чл. 617 и централния орган по чл. 4 от Регламент (ЕС) 2020/1783, а не само компетентните замолени съдилища. Очевидно, че за България това следва да е Министерство на правосъдието. Ето защо предлагам заглавието на чл. 611 да се промени на „Компетентни органи по чл. 3, параграф 1 и чл. 4 от Регламент (ЕС) 2020/1783“, и да се създаде нова ал. 3: (3) Централен орган в Република България е Министерството на правосъдието.</p>	Неприети.	<p>Централният орган по чл. 4 от Регламент (ЕС) 2020/1783 на държавите членки няма правомощия да опосредства исканията за събиране на доказателства. Исканията за събиране на доказателства се предават от съда, пред който производството е започнато или е предстоящо, („моления съд“), директно на компетентния съд на друга държава членка, („замоления съд“). Предвид ограничените правомощия на централния орган да предоставя информация и да решава проблеми, определянето му чрез изрична разпоредба в ГПК не е необходимо. Определеният от Република България централен орган е част от информацията, предоставена на Европейската комисия съгласно чл. 33 от Регламент (ЕС) 2020/1783, и публикувана на страницата на Европейския портал за електронно правосъдие. Тя е свободно достъпна както за съдебните органи, така и за гражданите и е преведена на всички езици на Европейския съюз. Поради това не се налага в ГПК да бъде създадена изрична разпоредба във връзка с централния орган.</p>
	<p>2.6. По други необходими промени в раздел II на глава 56 Една от новостите по новия регламент е, че за разлика от стария регламент, дава възможност за събиране на доказателства и от дипломатически представители или консулски служители при определени условия, посочени в чл. 21. Тези условия</p>	Неприети.	<p>2.6. Предложените изменения създават нови правила, които допускат възлагане на правомощия от компетентността на съда на български дипломатически или консулски представителства. Измененията са съществени, което налага предварителна оценка на въздействието им и провеждане на обществени консултации и съгласуване</p>

в резюме са следните: 1) това да е предвидено в националното право на изпращащата държава; 2) приложимо е само за един способ за събиране на доказателства – разпит на свидетел; 3) приложимо е само към граждани на изпращащата държава на доброволна основа и без използване на принудителни мерки; 4) разпитът следва да се проведе в дипломатическата мисия или в консулството, освен при изключителни обстоятелства; 5) разпитът следва да е поискан от съд в рамките на производство, висящо пред съдилищата на изпращащата държава, като искането се изпълнява в съответствие с правото на тази държава.

От горното е видно, че за да могат българските съдилища да се възползват от този начин на събиране на доказателства, то следва това да е предвидено в българското законодателство. Считам, че както в интерес на правосъдието, така и на страните по делата, и такава възможност да се уреди в българското право. Естествено, никой не очаква този ред да стане масово използван, но все пак е добре да има такава възможност – след като и регламентът го допуска. В други държавни членки на ЕС подобна възможност е допусната – напр. § 1072, т. 3 от ГПК на Германия. Тази възможност би била полезна, независимо от възможността по чл. 20 от регламента – за директно събиране на устни доказателства чрез видеоконферентна връзка.

Ето защо предлагам да се създаде следната нова разпоредба в раздел II:

Събиране на доказателства от български дипломатически или консулски представителства

Чл.... При условията на чл. 21 от Регламент (ЕС) 2020/1783 български съд може да поиска от българско дипломатическо или консулско представителство да се извърши разпит на български гражданин в друга държава членка по въпроси, писмено формулирани от съда.

с правоприлагащите органи, преди изготвяне на нормативния акт.

		<p>3. По промените в глава 57, раздел II относно Регламент /ЕС/ 2019/1111</p> <p>Считано от 1.08.2022 г. новият Регламент (ЕС) 2019/1111 на Съвета от 25 юни 2019 г. относно компетентността, признаването и изпълнението на решения по брачни въпроси и въпроси, свързани с родителската отговорност, и относно международното отвличане на деца, е заменил предходния Регламент (ЕО) № 2201/2003 на Съвета от 27 ноември 2003 г. относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по брачни дела и делата, свързани с родителската отговорност, който от своя страна е заменил от 1.03.2005 г. първия регламент по същата тема – Регламент /ЕО/ № 1347/2000 г.</p> <p>Това, което избожда очите в проекта, е начинът на изпълнение на чуждестранните съдебни решения по Регламент (ЕС) 2019/1111 – чрез пряко изпълнение без нужда от издаване на изпълнителен лист, уреден в предложението чл. 622в. По този начин се повтаря грешката с чл. 622а ГПК относно изпълнение по Регламент (ЕС) № 1215/2012. Дебело следва да се подчертае, че нито един от тези регламенти не изискват това, а напротив – изискват изпълнението да се извършва по реда за изпълнение на националните съдебни решения, а не уреждане на специален ред само за чуждестранните решения. Преди да се спра по-подробно на този въпрос, ще очертая накратко разликите в режима на изпълнение между стария и новия регламент.</p> <p>В предметния обхват на двата регламента не всички актове имат изпълнителна сила. Такава нямат решенията по искиове за развод, законна раздяла,</p>	<p>Частично приети.</p>	<p>3. Предложението се възприема чрез съответна редакция на чл. 622в, в която се посочват актовете, подлежащи на изпълнение по член 34, параграф 1 и по член 42, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2019/1111.</p>

унищожаване или съществуване на брак, които подлежат само на признаване. С изпълнителна сила се ползват единствено съдебните актове относно родителска отговорност и за връщане на дете и те подлежат на изпълнение.

В стария Регламент /ЕО/ 2201/2003 бяха установени два режима на изпълнение на съдебни актове относно родителска отговорност. Според общия режим тези актове подлежат на изпълнение в друга държава членка на ЕС само след провеждане на производство по екзекватура /наречена „декларация за изпълняемост“/, т.е. след като е допуснато изпълнение в държавата по изпълнение след нарочно производство /глава III, раздел 2 и 3/, по процедура, уредена в нейното законодателство – чл. 30. В Република България тази процедура е уредена в чл. 623 ГПК. Установен беше обаче и специален привилегирован режим на изпълнение за част от тези съдебни актове, посочени в чл. 40 – относно правото на лични отношения с детето и относно връщането на дете, постановени във връзка с чл. 11, ал. 8. Тези актове по избор на молителя можеха да се изпълняват: 1) без да е необходимо провеждане на екзекватура в държавата членка по принудителното изпълнение и без възможност за противопоставяне на тяхното признаване, или 2) по общия режим в глава III, раздел 2, т.е. след производство по екзекватура /в България – по реда на чл. 623 ГПК/. Според чл. 41 от Регламента директно изпълняемите съдебни актове или обявените за изпълняеми такива се изпълняват в държавата-членка по изпълнение при същите условия, както местни съдебни актове. Тъй като в България редът за изпълнение на местните съдебни актове изисква издаване на изпълнителен лист, то и за двете хипотези на Регламент /ЕО/ 2201/2003 беше необходимо да се спазва общия ред на чл. 404 – 406 ГПК за издаване на такъв лист. Българското процесуално право не предвиждаше, че тези чуждестранни актове са преки изпълнителни основания, т.е. без нужда от

изпълнителен лист, какъвто се изисква за изпълнението на всички български съдебни актове – чл. 404 – 406 ГПК. По-специално, освободените от екзекватура актове попадат в хипотезата на чл. 404, т. 2 ГПК – решения, актове и съдебно-спогодителни протоколи на чуждестранни съдилища, които подлежат на изпълнение на територията на Република България без нарочно производство. Поради това и за тях е необходим изпълнителен лист.

Новият Регламент (ЕС) 2019/1111 премахва изискването за екзекватура /декларация за изпълняемост/ **спрямо всички съдебни решения относно родителска отговорност – чл. 34, пар. 1, чл. 45, пар. 1.** Същевременно, запазва се принципът, установен в стария регламент – че „решението се изпълнява в държавата членка по изпълнение при същите условия, както решенията, постановени в тази държава членка“ /чл. 51, пар. 1, изр. 2/. Същата формулировка в стария регламент беше причината за нуждата от издаване на изпълнителен лист, като условие за привеждане в изпълнение на чуждестранното съдебно решение в България, доколкото за българските съдебни решения такъв ИЛ е необходим. **Алогично е, а и в мотивите на проекта не се обяснява, защо е необходимо отклонение от това положение, прилагащо се от началото на самото ни членство в ЕС /1.01.2007 г./, като решенията по новия регламент се освободят от изискването за изпълнителен лист и се обявяват за преки изпълнителни основания.** Същевременно, спрямо българските съдебни актове изискването за изпълнителен лист се запази, което означава, че българските актове на българска територия остават косвени изпълнителни основания и се изпълняват при по-тежки условия от чуждестранните актове от ЕС, които са прогласени за преки изпълнителни основания. Това само по себе си е законодателен парадокс и показва, че българският законодател има по-малко

доверие на българските съдебни актове, отколкото на чуждестранните – ярък пример за национален nihilизъм.

Считам, че по този начин чрез предложението в проекта чл. 622в ГПК се нарушава изискването на чл. 51, пар. 1, изр. 2 от Регламент (ЕС) 2019/1111 чуждестранното решение да се изпълнява в държавата членка по изпълнение при същите условия, както решенията, постановени в тази държава членка. Условия за пряко изпълнение на български съдебни решения без нужда от изпълнителен лист не са предвидени в българското право. При „същите условия“ означава, че ако за изпълнението на българските съдебни актове е необходим изпълнителен лист, то такъв е необходим и за чуждестранните актове, а ако за българските актове не е необходим изпълнителен лист, та такъв не е необходим и за чуждестранните актове. Това е смисълът и на Регламент (ЕС) 2019/1111 и на Регламент (ЕС) № 1215/2012, но в българския ГПК неизвестно защо надделя изкривения прочит и се тръгна по друг път за тези регламенти. Още по-необяснима е тази разлика в режима на изпълнение в сравнение с всички други регламенти на ЕС по граждански и търговски дела, за които в ГПК се предвижда друго – че съдебните актове по тях се привеждат в изпълнение в България чрез издаване на изпълнителен лист /вж. чл. 624, чл. 624а, чл. 627, чл. 627б, чл. 627д ГПК/. Както се казва – да се чуди човек, да се смее или да плаче.

Ето защо считам, че всички съдебни актове по всички регламенти на ЕС следва да привеждат в изпълнение в България по същия ред, по който се привеждат в изпълнение българските съдебни актове. Доколкото понастоящем за последните е установено изискване за изпълнителен лист, то и за чуждестранните актове следва да важи същото. Горното не означава, че съм отстъпил от позицията си, изразена още по проекта за електронното

		<p>заповедно производство /вж. предложението ми до МП с рег. № 11-04-577/18.07.2022 г./. Обосновал съм защо изпълнителният лист е останка от миналото, архаизъм и защо този институт следва да отпадне от българския граждански процес, а това съм заявил и по-горе в т. 1 на стр. 3 от настоящото становище. Това обаче следва да стане след обща реформа в изпълнителното производство и тя следва да важи за всички дела и за всички актове – местни и чуждестранни. Недопустимо е изпълнителният лист да отпада само за чуждестранните актове, а да се запазва за местните. Всички трябва да бъдат поставени под еднакъв процесуален режим, за да няма дискриминация и привилегии. Докато това се случи обаче, чуждестранните съдебни актове следва да се привеждат в изпълнение в България по общия, а не по привилегирован ред, т.е. след издаване на изпълнителен лист.</p> <p>Поради горното изразявам несъгласие с предложението в проекта нов чл. 622в ГПК.</p>		
		<p>4. По други предложения</p> <p>Макар да са извън предметния обхват на този проект считам, че в ГПК спешно следва да се внесат и други промени.</p> <p>Те са свързани с темата „електронно връчване“ и по-специално – с необходимостта от законово регламентиране на възможността за използване в гражданския процес на Системата за сигурно електронно връчване, поддържана от Министерство на електронното управление. Вярно е, че промени в тази насока бяха предвидени в един друг проект на МП – ЗИДЗСВ, публикуван за обществено обсъждане на 22.12.2022 г., но същият се забави прекалено много – вече повече от 6 месеца няма движение по него. Същевременно уреждане на ССЕВ като допустима система за е-връчване по ГПК е повече от належащо. Тази система и в момента извънзаконово се използва за връчване по граждански дела и то доста успешно, тъй като освен,</p>	<p>Неприети.</p>	<p>Предложените изменения създават нови правила, които са извън предмета на регулиране на законопроекта.</p> <p>Необходимо е извършване на предварителна оценка на въздействието им и провеждане на обществени консултации и съгласуване с правоприлагащите органи, преди изготвяне на нормативния акт.</p>

че осигурява сигурно доказателства за връчването, е единствената система, която дава възможност на съдилищата за изпращане на такъв голям обем от информация – до 255 М на едно е-връчване. Това е особено важно при връчване по ГПК, тъй като нередко исквите молби и приложенията към тях са в значителни обеми /напр. 2-3 класъора, а дори и десетки и стотици томове – по делата на КПКОНПИ/. За сравнение ще посоча, че капацитетът на обикновената е-поща е за изпращане максимално на 20-30 М, а чрез надградения вече ЕПЕП – до 50 М. Следователно, чрез ССЕВ може да се изпраща информация в обем 10 пъти над обикновената е-поща и 5 пъти над ЕПЕП, което е значително предимство.

По препоръка и на ВСС съдилищата вече използват ССЕВ, но е редно да се уреди законово тази възможност. **Промяната е спешна, поради което и предлагам част от промените в посочения проект за ЗИДЗСВ да станат част и от настоящия проект за ЗИДГПК, което не би го обременило, а именно:**
В чл. 38, ал. 2 да се създаде т. 3:

3. системата за сигурно електронно връчване, поддържана от Министерството на електронното управление.

В чл. 44, ал. 3 да се създаде т. 5:

5. електронен запис за връчването от системата по чл. 38, ал. 2, т. 3.

В § 1, т. 2 от допълнителната разпоредба след думите „електронно правосъдие“ се добавят „или в системата за сигурно електронно връчване, поддържана от Министерството на електронното управление“.